

Biuletyn Polonistyczny

10.04.2017

Data wydarzenia: 15.11.2017 g.09:00 - 17.11.2017 g.13:00

Turystyka górska i alpinizm w kontekście historycznym, społecznym i kulturowym (XVIII - XXI w.)

Typ wydarzenia: Konferencja

Miejscowość: Polanica-Zdrój

Organizatorzy: Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie, Redakcja rocznika "Góry-Literatura-Kultura", Uniwersytet Wrocławski

Grupy docelowe: Studenci, Doktoranci, Samodzielni Pracownicy Naukowi

---

V edycja Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Góry-Literatura-Kultura”:
Turystyka górska i alpinizm w kontekście historycznym, społecznym i kulturowym (XVIII - XXI w.)

15 - 17 listopada 2017 r.; Villa Alexandra ul. Piastowska 3, 57-320 Polanica-Zdrój

W imieniu Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Redakcji rocznika „Góry-Literatura-Kultura”, Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie oraz Instytutu im. Leibniza Historii i Kultury Europy Wschodniej (GWZO) mamy zaszczyt zaprosić Państwa do wzięcia udziału w V edycji konferencji naukowej poświęconej problematyce górskiej. Jej tematem przewodnim pragniemy uczynić historię turystyki górskiej i alpinizmu.

Choć za pierwsze udokumentowane (odnotowane przez Liwiusza) wejście turystyczno-sportowe na górski szczyt uznaje się zdobycie w 217 r. przez Filipa V Macedońskiego góry Haemus, to jednak za najważniejsze wydarzenie inicjujące dzieje historii turystyki górskiej i alpinizmu uznać wypadnie zdobycie Mont Blanc (8 sierpnia 1786 r.) przez Jacques'a Balmata i doktora Michela Paccarda. Dwadzieścia dwa lata później na najwyższym szczycie Europy stanął jako pierwszy Słowianin polski poeta romantyczny Antoni Malczewski. Cały wiek dziewiętnasty upłynął w duchu sportowej rywalizacji w zdobywaniu najwyższych szczytów gór wysokich, przy jednoczesnym rozwoju i popularyzacji powszechnej turystyki górskiej. Już w 1817 r. w Jeleniej Górze powstało zrzeszenie przewodników i tragarzy lektyk (Verband der Gebirgs-Führer und Stuhlträger), w 1857 r. zostaje założony pierwszy Brytyjski Klub Alpejski (The Alpine Club) a szesnaście lat później w 1873 r. swoją działalność rozpoczyna Galicyjskie Towarzystwo Tatrzańskie z siedzibą w nowym Targu. Te i podobne im fakty uprzytomniają, że dzieje turystyki górskiej i alpinizmu jawią się jako potencjalnie ciekawy obszar badań naukowych. Historia turystyki (w

szczególnym przypadku historia turystyki górskiej i alpinizmu) jest ważną częścią historii powszechnej. Dzieje i rozwój tego typu turystyki wiążą się ze zmianami postrzegania natury i krajobrazu jak i z szeregiem zmian społecznych, politycznych, ekonomicznych a nawet technologicznych. Ze względu na estetyczną, przyrodniczą i strukturalną specyfikę przestrzeni górskiej można mówić o pewnej swoistości i odrębności turystyki górskiej, która już w punkcie wyjścia ulega rozwarstwieniu na wariant zdobywczo-sportowy (ekstremalny), poznawczo-rekreacyjny i duchowo-kontemplacyjny. Wzrastająca popularność turystyki górskiej sprawia, iż istnieje potrzeba prowadzenia badań w tym zakresie, gdyż jest ona ważną częścią kultury. W środowiskach silnie związanych z górami i turystyką górską coraz częściej podejmowane są próby nadania odpowiedniej rangi dyskusji nad historią turystyki górskiej i pojawiają się postulaty prowadzenia zintegrowanych badań w tym zakresie. Świadczy o tym aż nadto dobrze wydany pod koniec 2016 r przez oficynę wydawniczą „Wierchy” tom Z dziejów Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1873 – 1950) w założeniach inicjujący serię wydawniczą poświęconą dziejom turystyki górskiej polskiej i zagranicznej.

Historia turystyki górskiej i alpinizmu wchodząc w zakres szeroko rozumianych badań historycznych lub humanistycznych w pewnym zakresie wyróżnia się swoiście odrębną pragmatyką badawczą. Obejmuje bowiem rozległy zespół zjawisk kulturowych o silnym nacechowaniu społecznym, których historia biegnąc niekiedy podobnym torem, co powszechna historia życia społecznego, w pewnych aspektach zdradza wyraźne odrębności, będąc historią pewnych specyficznych, różnie motywowanych indywidualnych i zbiorowych zachowań ludzkich. Wielość ich form sprawia, że jawią się one w kontekście różnorodnych motywacji ideologicznych (tzw. ideologia alpinizmu i taternictwa) i często wsparte są na świadomie dobranych podstawach filozoficznych (np. romantyzm i naturalizm). Historia turystyki górskiej i alpinizmu dotyczy więc zarówno pojedynczych dokonań zdobywczych, jak i dziejów form organizacyjnych klubów i stowarzyszeń ludzi gór a nawet szerokich przemian społecznych i kulturowych. Turystyka górską i alpinizm w toku swojego rozwoju ujawnia także istotne zdolności kulturotwórcze, których przejawami są twórczość literacka i artystyczna, a także powstawanie specyficznych subkultur środowiskowych (folklor środowiskowy, języki „zawodowe” alpinistów). Jednocześnie ze względu na swoją ekspansywność o charakterze antropopresji niesie ze sobą wiele zagrożeń dla górskich enklaw przyrodniczych i sprzyja powstawaniu konfliktów pomiędzy zwolennikami ochrony przyrody i krajobrazu, a beneficjentami przemysłu turystycznego, niejednokrotnie także samymi turystami o nastawieniu konsumpcjonistycznym.

Mając zatem na uwadze rosnące zainteresowanie interdyscyplinarną wymianą myśli naukowo-badawczej na tematy związane z górami w tym roku, chcielibyśmy zaproponować Państwu dyskusję skoncentrowaną wokół kulturowych, społecznych, politycznych i artystycznych zjawisk związanych z rozwojem turystyki górskiej i alpinizmu ze szczególnym wskazaniem na okres pomiędzy drugą połową XVIII w. a pierwszą dekadą XXI w. Podejmując zatem wchodzącą w te zakresy problematykę badawczą warto pamiętać o konstatacji Jerzego Hajdukiewicza, który napisał, że

„historię alpinizmu trzeba dzielić innymi datami i na inne epoki niż historię powszechną ludzkości. Wpływa na to brak paralelizmu rozwoju kulturalnego, historycznego i kształtowania się stosunku człowieka do świata gór”. Dla określenia prawidłowości, na podstawie których oprzeć można obraz dziejów turystyki górskiej i alpinizmu nie wystarczy operowanie kryteriami poszczególnych epok w dziejach kultury, ważną bowiem w tym wypadku rolę odgrywa także stopień poznania gór. Historia zaś poznania gór nieodłącznie związana jest z dziejami alpinizmu i turystyki, z tej zaś perspektywy na rzecz patrząc, wyróżnić w niej można kilka głównych etapów, które nie są adekwatne do kolejnych faz w dziejach kultury i literatury, a nawet historii powszechnej.

W związku z powyższym Organizatorzy tegorocznej konferencji naukowej poświęconej problematyce górskiej proponują jako punkt wyjścia do dyskusji następujące zagadnienia:

1. Historia górskich organizacji i towarzystw turystycznych (dzieje organizacyjnych form turystyki górskiej), powstanie i rozwój literatury przewodnikowej oraz historia i rozwój infrastruktury hotelowo-schroniskowej i sportowej generującej przekształcenia naturalnego krajobrazu górskiego.
2. Dzieje zdobywania gór Europy i świata (historia pierwszych wejść na poszczególne szczyty, ściany, speleologia) w kontekście historycznym, społecznym i kulturowym.
3. Historia i rozwój czasopism górskich oraz literatury i sztuki o tematyce turystycznej i alpejskiej (epistolografia, publicystyka, dzienniki podróży, powieść, wywiad, literatura dla dzieci i młodzieży; turystyka górska i alpinizm w poezji, sztukach plastycznych, muzyce, filmie). Chcielibyśmy szczególną uwagę poświęcić relacjom i tekstom mniej znanym (także rękopiśmiennym), aby wzbogacić stan wiedzy na temat skali i zakresu inspiracji literackich i artystycznych będących efektem indywidualnych i zbiorowych praktyk i doświadczeń w zakresie turystyki górskiej i alpinizmu.
4. Rola uzdrowisk w rozwoju i popularyzacji turystyki górskiej.
5. Turystyka górska w kontekście przemian społecznych i politycznych (ustrojowych) – nacjonalizacja, ideologizacja i globalizacja jak i komercjalizacja turystyki górskiej. Turystyka górska pomiędzy statusem elitarnym a masowym. Historia i rozwój górskiej turystyki popularnej i masowej.
6. Płeć a historia turystyki górskiej i alpinizmu.
7. Region i regionalizm a rozwój i popularyzacja turystyki górskiej.
8. Nowe zjawiska i tendencje rozwojowe we współczesnej turystyce górskiej i alpinizmie (prognozy na przyszłość).

Instytut im. Leibniza Historii i Kultury Europy Wschodniej (GWZO) w Lipsku. Tegoroczna konferencja odbędzie się w Villi Alexandra w Polanicy Zdroju. Ze względu na międzynarodowy zasięg konferencji obrady będą się odbywać w językach: polskim, niemieckim, czeskim.

Biuletyn Polonistyczny

Do programu konferencji prosimy zgłaszać referaty w wyżej wskazanych językach. Czas wystąpienia nie może przekraczać 30 min. Organizatorzy przewidują opublikowanie materiałów konferencyjnych na łamach rocznika „Góry-Literatura-Kultura”.

Zgłoszenia udziału w konferencji wraz z podaniem tematu oraz krótkim abstraktem w jednym z trzech wskazanych języków prosimy nadsyłać najpóźniej do dnia 20 maja 2017 r. na jeden z podanych niżej adresów mejlowych:

- ewagrzeda@o2.pl
- malgloboz@o2.pl
- reznik@dhi.waw.pl
- dietlind.huechtker@leibniz-gwzo.de

O zakwalifikowaniu zgłoszonego referatu organizatorzy poinformują do 30 czerwca 2017r.

Koszty uczestnictwa w konferencji pokrywają Organizatorzy.

Komunikat dotyczący warunków zakwaterowania oraz innych szczegółów organizacyjnych zostanie rozesłany do końca lipca. Program konferencji prześlemy pocztą elektroniczną najpóźniej do 20 października 2017 r.

dr hab. Ewa Grzęda prof. UWr, Uniwersytet Wrocławski
prof. dr hab. Dietlind Hüchtker, Instytut im. Leibniza Historii i Kultury Europy
Wschodniej (GWZO)/Uniwersytet Marcina Lutra Halle-Wittenberga
prof. dr hab. Małgorzata Łoboz, Uniwersytet Wrocławski
prof. dr hab. Miloš Řezník, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Organizatorzy:

Instytut Filologii Polskiej Uniwersytet Wrocławski
Redakcja rocznika „Góry-Literatura-Kultura”
Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Adres: Villa Alexandra ul. Piastowska 3, 57-320 Polanica-Zdrój

Termin zgłaszania prelegentów: 20.05.2017 21:00

Termin zgłaszania uczestników: 20.05.2017 21:00

Opłata: brak

Do pobrania:

- program_tagungsprogramm-2017-A4-end.pdf

- Tagung_Berge_Literatur_Kultur_Polanica_2017.pdf

Słowa kluczowe: kultura, historia, góry, turystyka, literatura